Abiprokuröride kaasus (mai 2024)

Alex on kohtus süüdistatav kuritegelikku ühendusse kuulumises, so KarS § 255 lg 1 järgi. Kohtuasjas on oluliseks tõendiks tunnistaja Berdi ütlused, kes on otsustanud kohtus kõik ausalt ära rääkida ehk anda Alexit süüstavaid ütlusi. Alex kardab aga, et kui Bert räägib kohtus kõik ausalt ära, siis kohus mõistab ta raske esimese astme kuriteo toimepanemise eest mitmeks aastaks vangi. Alex on korduvalt üritanud väljaspool kohtusaali Berti veenda, et viimane ei annaks tema vastu süüstavaid ütlusi, kuid Bert on Alexit vältinud ning andnud mõista, et räägib kohtus kõik ausalt ära.

Berdi mõjutamiseks ja hirmutamiseks otsustas Alex organiseerida Berdile kuuluva kaupluse akende sisseviskamise, mis Alexi arvates võiks mõjutada Berti ütluste andmise osas ümber mõtlema. Selleks kaasas Alex oma plaani Karli, kellele tegi ettepaneku visata Berdi kaupluse aknad kividega sisse. Ühtlasi selgitas Alex, et Karl ei pea seda ise tegema, vaid võib otsida selleks kolmandad isikud. Rünnaku elluviijate leidmise eest lubas Alex maksta Karlile 500 eurot ning rünnaku elluviijatele 1500 eurot. Karl nõustus tasu eest Alexit aitama ning võttis ühendust oma vanade tuttavate Taneli ja Elvisega, kellele tegi omakorda ettepaneku visata Berdile kuuluva kaupluse aknad sisse ning pakkus välja, et kui Tanel ja Elvis ei soovi ise tegu toime panna, siis võivad nad omakorda otsida kolmanda inimese, kes teo ellu viib. Tanel ja Elvis otsustasid, et oma osaluse varjamiseks ei pane nad kuritegu ise toime, vaid sunnivad selleks Felxit, kes on neile niikuinii 500 eurot võlgu. Järgmisel päeval kohtusidki Tanel ja Elvis Felixiga ning tegid talle ettepaneku, et Felix läheks järgmisel ööl Berdile kuuluva kaupluse juurde ning viskaks kaupluse 3 akent kividega sisse. Taneli ja Elvise sõnutsi nad selle eest Felixile ei maksaks, kuid teeksid võla osas tasaarvelduse. Ühtlasi andsid Tanel ja Elvis kohtumisel märku, et kui Felix ei ole nõus kuritegu toime panema, siis peaks Felix edaspidi olema ettevaatlik, sest Tanel ja Elvis teavad, kus ta elab ning ei ole välistatud, et järgmine korter, mille aknad kividega sisse loobitakse, on Felixi oma. Kuna Felixil ei olnud raha, et maksta Tanelile ja Elvisele võlg tagasi ning ta arvas, et tema elukoha akende remont sisse viskamise korral läheks talle maksma vähemalt mitu tuhat eurot (Felixil ei olnud kodukindlustust), siis otsustas Felix, et ta teeb töö ära.

Järgmisel ööl läkski Felix Berdi kaupluse juurde ning viskas kaupluse 3 akent kividega sisse. Kindlustuse arvutuste kohaselt tekitati akende sisse viskamisega Berdile, kelle nimel oli üürileping, kahju kokku 5000 eurot.

Järgmisel päeval nägi Alex juhuslikult Berti ning uuris tema käest, kas Bert on mõistuse pähe võtnud. Kui Bert vastas, et kavatseb jätkuvalt anda ausaid ütlusi, lõi Alex Berti rusikaga näkku, tekitades Felixile tervisekahjustuse, so hematoomi silma alla. Ühtlasi palus Alex tal veel kord järele mõelda.

Anna hinnang Alexi, Karli, Taneli, Elvise ja Felixi käitumisele ning kvalifitseeri isikute teod KarS-i üld-ja eriosa paragrahvide järgi.

1. Felix pani toime asja rikkumise, so KarS § 203 lg 1 järgi kvalifitseeritava kuriteo (1 punkt).

I Koosseis

Objektiivne koosseis

- **Teo objekt**: võõras vallas- või kinnisasi – kauplus (kinnistu) oli Felixi jaoks võõras.

- **Tegu: asja kahjustamine** – Tegemist on **asja rikkumisega**, kuna kaupluse aknad visati kividega sisse, s.o kahjustati füüsiliselt.
- **Tagajärg**: oluline kahju (s.o 4 000 €). Kuriteo asjaolude kohaselt oli kahju 5000 eurot, seega tagajärg on saabunud.

Subjektiivne koosseis: Felix tegutses kavatsetult.

II Õigusvastasus – puuduvad õigusvastasust välistavad asjaolud.

III Süü – puuduvad süüd välistavad asjaolud.

2. <u>Alex pani toime asja rikkumisele kihutamise, so KarS § 203 lg 1 - § 22 lg 2 järgi kvalifitseeritava kuriteo (3 punkti – *kui siin kaasuse lahendaja juba analüüsib seda, et tegemist on ahelkihutamisega ning Alexi tahtlus ulatub Felixi poolt teo toimepanemiseni, siis võiks ta saada 3 punkti*)</u>.

Kihutamine (§ 22 lg 2)

I Koosseis

- **objektiivne koosseis**
    - **põhitegu**: täideviija poolt toimepandud koosseisupärane, tahtlik ja õigusvastane põhitegu, mis on jõudnud vähemalt katse staadiumi.

      Eelnevalt on juba kontrollitud, et tegu vastas KarS §-le 203 lg-le 1.
    - **kihutamistegu**

      Ahelkihutamisega (vahendliku kihutamisega) on tegemist siis, kui kihutamisteod panevad toime mitu isikut. Sel juhul on nõutav, et kõigi ahelkihutajate tahtlus ulatuks tahtliku põhiteoni selle põhijoontes, ei ole aga vajalik, et kõik kihutajad üksteist ja täideviijat isiklikult tunneksid.

      Ahelkihutamise puhul ühele kihutamisteole järgneb teise isiku oma ning kõik ahela osad vastutavad kihutamise eest. Seejuures on muidugi oluline, et iga ahelkihutaja kallutaks ahelas järgmist isikut tahtlikule õigusvastasele teole ning et kõigi nende kihutajate tahtlus ulatuks tahtliku põhiteoni selle põhijoontes. Ka sellise isiku, kes tellib kuriteo toimepanemise, kuid kes ise kuriteo vahetu täideviijaga kokku ei puutugi, nagu ka sellise isiku, kes kuriteo tellija ülesandel otsib kolmandat isikut kuriteo täideviimiseks, käitumine on kvalifitseeritav kuriteole kihutamisena (RKKK 3-1-1-36-09 p 15).

      <u>Käesoleval juhul on tegemist ahelkihutamisega – Alex võttis ühendust Karliga, kellele tegi vastava ettepaneku, Karl võttis omakorda ühendust Taneli ja Elvisega, kes ühiselt koos kihutasid Felixit, kes siis teo toime pani</u>.
    - **põhjuslik seos** kihutamisteo ja põhiteo vahel: kihutamistegu *tekitas* täideviijas tahtluse

      Läbi ahelkihutamise tekitas Alex tahtluse Felixis.
- **subjektiivne koosseis: kahekordne tahtlus**

- **tahtlus kihutamisteo ja põhjusliku seose osas** (ehk isik peab vähemalt võimalikuks ja möönab, et ta pani toime kihutamisteo ja et ta tekitas sellega täideviijas kuriteotahtluse). Alex tekitas läbi Karli, Taneli ja Elvise Felixis tahtluse panna toime kuritegu.
- **tahtlus hõlmab *lõpuleviidud* põhiteo** selle olulisemates (ebaõigus)joontes. Alex oli kuriteo tellija ning tema tahtlus hõlmas Berdi kaupluse rikkumist.

II Õigusvastasus – puuduvad õigusvastasust välistavad asjaolud.

III Süü – puuduvad süüd välistavad asjaolud.

3. Alex pani toime vägivalla õigusmõistmises osaleja vastu, s.o KarS § 323 lg 1 järgi kvalifitseeritava kuriteo (2 punkti).

I Koosseis

- **Objektiivne koosseis**
  - Bert on tunnistaja kriminaalasjas, kus Alexile on esitatud süüdistus KarS § 255 lg 1 järgi
  - Vägivalla kasutamine Berdi suhtes – Alex lõi Berti rusikaga näkku, tekitades talle selliselt hematoomi silma alla (s.o tervisekahjustuse).
  - Vägivalla kasutamine eesmärgiga takistada tunnistajal täita oma kohustust – vastavalt KrMS §-le 66 lg-le 3 on tunnistaja kohustatud andma ütlusi, kui ütluste andmisest keeldumiseks puudub seaduslik alus käesoleva seadustiku §-de 71–73 järgi ning ütlusi andes on tunnistaja kohustatud rääkima tõtt. Seega kasutas Alex vägivalda eesmärgiga takistada Berdil täita oma seadusest tulenevat õigust, s.o anda tõeseid ütlusi.
- **Subjektiivne koosseis -** Subjektiivsest küljest eeldab koosseis tahtlust kõigi selle objektiivsete asjaolude suhtes. Koosseis on täidetud, kui isik paneb vägivalla toime vähemalt kaudse tahtlusega (§ 16 lg 4). Lisaks tahtlusele teo suhtes eeldab koosseis kavatsetust (§ 16 lg 2) õigusemõistmises osaleja kohustuste täitmise või õiguste kasutamise takistamise või kohustuste täitmise eest kättemaksmise osas (vt ka § 302 komm 5.1).

  Alex pani teo toime kavatsetult.

II Õigusvastasus – puuduvad välistavad asjaolud.

III Süü – puuduvad välistavad asjaolud.

4. Karl pani toime asja rikkumisele kihutamise, so KarS § 203 lg 1 - § 22 lg 2 järgi kvalifitseeritava kuriteo (1 punkt).

Lahenduskäik on sama, mis Alexi puhul punktis 2.

5. Tanel ja Elvis panid toime grupis asja rikkumisele kihutamise, s.o KarS § 203 lg 1 - § 22 lg 2 järgi kvalifitseeritava kuriteo (2 punkti).

Kihutamine (§ 22 lg 2)

I Koosseis

- **objektiivne koosseis**
    - **põhitegu**: täideviija poolt toimepandud koosseisupärane, tahtlik ja õigusvastane põhitegu, mis on jõudnud vähemalt katse staadiumi.

      Eelnevalt on juba kontrollitud, et Felixi tegu vastas KarS §-le 203 lg-le 1.
    - **kihutamistegu** (suvaline teokirjeldus)

      Ahelkihutamisega (vahendliku kihutamisega) on tegemist siis, kui kihutamisteod panevad toime mitu isikut. Sel juhul on nõutav, et kõigi ahelkihutajate tahtlus ulatuks tahtliku põhiteoni selle põhijoontes, ei ole aga vajalik, et kõik kihutajad üksteist ja täideviijat isiklikult tunneksid.

      Käesoleval juhul on tegemist ahelkihutamisega – Alex võttis ühendust Karliga, kellele tegi vastava ettepaneku, Karl võitis omakorda ühendust Taneli ja Elvisega, kes ühiselt koos kihutasid Felixit, kes teo ka toime pani.
    - **põhjuslik seos** kihutamisteo ja põhiteo vahel: kihutamistegu *tekitas* täideviijas tahtluse

      Tanel ja Elvis tekitasid Felixis tahtluse.
- **subjektiivne koosseis: kahekordne tahtlus**
    - **tahtlus kihutamisteo ja põhjusliku seose osas** (ehk isik peab vähemalt võimalikuks ja möönab, et ta pani toime kihutamisteo ja et ta tekitas sellega täideviijas kuriteotahtluse). Tanel ja Elvis tekitasid Felixis tahtluse panna toime kuritegu.
    - **tahtlus hõlmab *lõpuleviidud* põhiteo** selle olulisemates (ebaõigus)joontes. Taneli ja Elvise tahtlus hõlmas Berdi kaupluse rikkumist.

Kaastäideviimine (§ 21 lg 2)

Mõtteline eelkontroll: kaastäideviimine tuleb kõne alla juhul, kui mitu isikut valitsevad süüteo toimepanemist ja panevad süüteo toime kooskõlastatult

Kaastäideviimine - § 21 lg 2: süüteo ühine ja kooskõlastatud toimepanemine:

1. süüteo **ühine toimepanemine**: isiku ***oluline*** teopanus koos kaastäideviijate teopanustega moodustab kokku süüteokoosseisu
2. süüteo **kooskõlastatud toimepanemine.** Kooskõlastatusele viitavad:

Kaasuse asjaoludest nähtub, et Karl pöördus Taneli ja Elvise poole ettepanekuga panna toime kuritegu ning Tanel ja Elvis otsustasid ühiselt, et enda seose varjamiseks teevad nad hoopis ettepaneku Felixile, kes on neile raha võlgu. Eeltoodust nähtub, et nad tegutsesid ühiselt ja kooskõlastatult.

Nii kihutamise kui ka kaasaaitamise võib toime panna ka ainult grupp (kaasosavõtt). Grupiline kihutamine ei muuda aga täideviimistegu veel grupiliseks, kui viimase paneb toime üks isik (3-1-1-106-12 p 22).

II Õigusvastasus – puuduvad välistavad asjaolud.

III Süü – puuduvad välistavad asjaolud.

6. <u>Tanel ja Elvis panid grupis toime olulises ulatuses vara rikkumisega ähvardamise, s.o KarS § 120 lg 1 sätestatud kuriteo (1 punkt)</u>.

Objektiivne koosseis

- **Teo objekt:** teine inimene - Felix
- **Tegu:** *ähvardamine*, mille sisuks on:
    a) tapmine,
    b) tervisekahjustuse tekitamine või
    c) olulises ulatuses vara hävitamine või rikkumine – Tanel ja Elvis ähvardasid, et kui Felix ei ole nõus Berdi kaupluse aknaid sisse viskama, siis võib juhtuda, et visatakse hoopis tema korteril aknad sisse. Kaasuse asjaoludest aga nähtub, et sellisel juhul oleks kahju tekitatud „paar tuhat“ eurot, **mistõttu ei ole täidetud objektiivne koosseis, st olulises ulatuses vara rikkumisega hävitamine.**